

Boekbespreking

Marga Peer (m.peer@hszuyd.nl)
is docent aan de Hogeschool
Zuyd. George Moerkerke is docent
aan de Open Universiteit Neder-
land.

Boekbespreking van: Ineke van den Berg, Albert Pilot en Wilfried Admiraal (2005). Peer assessment als leermiddel. Voorbeelden uit het hoger onderwijs. Universiteit Utrecht: Ivlos. ISBN 9039339740. 115 pag., € 13,-.

Volgens het voorwoord is dit boek bedoeld voor docenten die hun onderwijs aantrekkelijk en activerend willen maken met behulp van peer assessment. Het boek beschrijft het gebruik en de bruikbaarheid van peer assessment in het hoger onderwijs en bevat twee delen. Het eerste deel (40 pagina's) is een uit vier hoofdstukken bestaande theoretische beschouwing van peer assessment. Het tweede deel (44 pagina's) beschrijft tien voorbeelden van cursussen waarbij studenten peer assessment moeten toepassen. De bijlagen (25 pagina's) bevatten het beoordelingsinstrumentarium dat bij de cursussen wordt gebruikt.

INHOUD

In het eerste hoofdstuk wordt de beoordeling door en feedback van gelijken, met als doel dat beide partijen ervan leren, als essentie van peer assessment gedefinieerd. Verder wordt ingegaan op het belang en de achtergronden van peer assessment en worden de effecten ervan op het leerproces van studenten beschreven. Uit de beschrijving komt peer assessment naar voren als een methode die studenten harder, intensiever en dieper laat werken. Zij krijgen meer feedback, er kan meer geschreven, gepresenteerd, enzovoort worden, er vindt verdieping plaats op het begrip kwaliteit en de studenten leren een noodzakelijke vaardigheid. Mits goed georganiseerd, kan ook de werkdruk van de docent verminderen.

In het tweede hoofdstuk wordt een basisprocedure voor peer assessment beschreven. Er worden enkele voorwaarden besproken waaraan moet worden voldaan om studenten tot constructieve feedback op elkaars werk te bewegen en dit te optimaliseren. Ten slotte wordt ingegaan op de vraag of, in welke situatie en met welk effect studenten kwantitatief kunnen beoordelen (een cijfer geven). Ten aanzien van het geven van cijfers stellen de auteurs dat bij het beoordelen van producten cijfering door medestudenten niet voor de hand ligt; bij het beoordelen van de kwaliteit van samenwerking bij projecten

zien de auteurs wel ruimte voor het laten meetellen van de *peercijfers* in het formele tentamen cijfer. De auteurs branden zich niet aan de vraag in hoeverre het laten meebeoordelen door peers gerechtvaardigd is. Toch laten ze daarmee wat vragen liggen. Past peer assessment ten behoeve van cijfering wel binnen de letter en de geest van de Wet op het hoger en wetenschappelijk onderwijs? Past peer assessment ten behoeve van cijfering wel binnen de normale verhouding van consumenten en producenten? Heeft de consument, die betaalt voor een dienst (het examen), recht op een beoordeling die louter door gekwalificeerd personeel totstandkomt? Zijn de peerbeoordelaars wel vakkundig genoeg?

Het derde hoofdstuk beschrijft de kernfactoren van peer assessment. Dit is een lijstje met aandachtspunten aan de hand waarvan ontwerpbeslissingen ten aanzien van de inrichting van peer assessment kunnen worden genomen. Hiertoe wordt de typologie van Top gebruikt. Deze typologie onderscheidt 17 kernfactoren, met elk een aantal waarden. Enkele voorbeelden van factoren zijn:

- vakgebied/onderwerp (opleidingen versus thema's);
- relatie docentbeoordeling (aanvullend of vervangend);
- oordeelsrichting (eezijdig of wederzijds), enzovoort.

Het hoofdstuk eindigt met tien do's en don'ts van peer assessment. Dit zijn praktische wenken die handig zijn om na te lopen. Een voorbeeld van een do: houd het aantal en de omvang van de te beoordelen producten beperkt. Een voorbeeld van een don't: interfereer niet als de studenten elkaar feedback geven.

Het vierde hoofdstuk bespreekt de rol van de docent bij peer assessment. Het hoofdstuk staat vol nuttige tips die betrekking hebben op de uitvoering van peer assessment. Het gaat over zaken als terughoudendheid, het bewaken van de kwaliteit, het geven van feedback en het reflecteren op het leerproces, maar ook op het niet op tijd inleveren van de producten door studenten. Het hoofdstuk eindigt met een procedure voor het *efficiënt* monitoren van de geleverde instructie. Er komt natuurlijk wel een enorme stroom van documenten los bij peer assessment; bovendien moeten die tijdig geleverd worden. De docent krijgt er op dit vlak een taak bij.

Het tweede deel bespreekt tien praktijkvoorbeelden, waarin peer assessment werd ingezet. In alle tien de gevallen werd het gebruik van peer assessment door alle betrokkenen positief beoordeeld. De praktijkvoorbeelden hebben betrekking op samenwerken (2), mondeling presenteren (1) en schrijf- en rapportagevaardigheden (7). Bij het tweede deel horen de bijlagen, waarin de instrumenten zijn weergegeven. Wat opvalt, is dat tussen de instrumenten weinig eenheid is te zien in bijvoorbeeld structuur of omvang. Er is een beoordelingsformulier dat bestaat uit zeven regels; een ander beslaat vijf pagina's. Nu is het voorstelbaar dat vanwege didactische argumenten soms een holistisch en soms een analytisch beoordelingsvoorschrift wordt gehanteerd door de studenten. Maar het wordt niet duidelijk onder welke condities welke beoordelingsinstructies optimaal zijn.

WAARDERING

Het boek beoogt een praktische handleiding voor docenten om peer assessment als leermiddel in te zetten te zijn. De voorbeelden zijn vooral afkomstig van de Universiteit van Utrecht en gericht op het ontwikkelen van schrijf- en rapportagevaardigheden, maar ook op samenwerking. De voorbeelden komen uit scheikunde, informatica, planologie, psychologie, Spaans, geschiedenis, sociale wetenschappen en Engels. Voor universitair docenten zal de aangesneden problematiek herkenbaar zijn.

Voor wat de inhoud betreft is het boek ook en misschien wel juist daarom voor hbo-docenten interessant. Ten eerste dwingen de ontwikkelingen binnen de bachelor-masterstructuur hbo's om na te denken over academische vaardigheden en de mate waarin en de wijze waarop deze in hun opleiding worden opgenomen. Ten tweede wordt van studenten op hbo-niveau meer en meer verwacht dat ze onderzoeksverslagen, projectplannen en -verslagen en beleidsnotities kunnen schrijven. Het inzetten van peer assessment bij het verbeteren van de schrijfvaardigheden bij studenten is derhalve ook voor het hbo relevant.

Voor wat de methodiek betreft, is het boek waardevol voor het hele hoger onderwijs. In elk vakgebied is het kunnen beoordelen van producten en processen aan de hand van criteria een belangrijke vaardigheid (Anderson & Krathwohl, 2001; Mayer, 2002). Peer assessment is een methode waarmee de thematiek van het gestructureerd oordelen aan de orde wordt gesteld. De methodiek is relevant voor iedere beroepsopleiding, hetzij academisch, hetzij professioneel.

Het is een prettig boek om te lezen of door te bladeren. Het is voor elk wat wils: voor de een zullen de bijlagen vooral interessant zijn, voor een ander de ervaringen van docenten, en voor weer een ander de ins en outs van het aan de slag gaan. Het lijkt ideaal voor een groep docenten die zich wil oriënteren op peer assessment. Het leest vlot; geeft stof tot nadenken en discussie.

In een enkel hoofdstuk sluiten – redactioneel gezien – de paragrafen niet altijd helemaal goed op elkaar aan. Een enkele keer ontstaat de indruk dat er binnen een hoofdstuk meerdere auteurs de onderdelen hebben geschreven, of dat een paragraaf in een late fase van het schrijfproces tussen andere is geplaatst. Wij hebben dit niet als hinderlijk ervaren. Het boek kost € 15,50 (inclusief verzendkosten). Wij beschouwen dit als *value for money*.

REFERENTIES

- Anderson, L.W. & D.R. Krathwohl (Ed.) (2001) *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- Mayer, R.E. (2002) Rote versus meaningful learning. *Theory into practice*, 41 (4), 226-232.